

процес визначення страхової суми майна неможливо стандартизувати чи розробити для нього типові алгоритми вирішення проблем, в кожному

конкретному випадку він повинен ґрунтуватися на глибокому дослідженні особливостей об'єкта та вивченні умов договору страхування.

Список літератури:

1. Закон України «Про страхування» від 04.10.2001 № 2745-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80>.
2. Постанова КМУ від 10.09.2003 № 1440 «Про затвердження Національного стандарту № 1 «Загальні засади оцінки майна і майнових прав» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1440-2003-%D0%BF>.
3. Адамчук Н.Г. Теория и практика страхования : [учебное пособие] / Н.Г. Адамчук. – М. : Анкил, 2003. – 704 с.
4. Дедиков С.В. Методики определения страховой стоимости / С.В. Дедиков // Юридическая и правовая работа в страховании. – 2011. – № 4. – С. 8–22.
5. Райхер В.К. Общественно-исторические типы страхования / В.К. Райхер. – М. ; Л., 2011. – 282 с.
6. Родін А.Ю. Правові основи оціночної діяльності / А.Ю. Родін. – М. : Московська фінансово-промислова академія, 2005. – 265 с.
7. Страхование: принципы и практика / Сост. Д. Бланд ; пер. с англ. – М. : Финансы и статистика, 2015. – 416 с.
8. Страховое дело : [учебник] : в 2-х т. Т. 1: Основы страхования / Под ред. О.И. Крюгер ; пер. с нем. – М., 2004. – 232 с.
9. Фогельсон Ю.Б. Комментарий к страховому законодательству / Ю.Б. Фогельсон. – М. : Юрист, 2011. – С. 175–176.
10. Фогельсон Ю.Б. Страхование право. Теоретические основы и практика применения / Ю.Б. Фогельсон. – М. : Норма ; Инфра-М, 2012.
11. Шихов А.К. Страхование право : [учеб. пособ.] / А.К. Шихов ; 3-е изд., стер. – М. : Юстицин-форм, 2010. – 304 с.

Наливайко Д. В.

Киевский национальный торгово-экономический университет

ОСОБЕННОСТИ ОПРЕДЕЛЕНИЯ СТРАХОВОЙ СУММЫ ПРИ СТРАХОВАНИИ НЕДВИЖИМОГО ИМУЩЕСТВА

Резюме

В статье рассмотрены и проанализированы основные методы определения страховой стоимости недвижимого имущества. Выделены преимущества и недостатки каждого из методов. Даны рекомендации по выбору конкретного метода в зависимости от характеристики объекта страхования.

Ключевые слова: страхование имущества, страховая сумма, рыночная стоимость, восстановительная стоимость, страховое возмещение.

Nalyvaiko D. V.

Kyiv National University of Trade and Economics

SPECIFICS OF DETERMINING THE SUM INSURED FOR INSURANCE OF IMMOVABLE PROPERTY

Summary

The article viewed and analyzed the main methods for determining the insurance value of real estate. Advantages and disadvantages of each method. Recommendations for choosing a particular method depending on the characteristics of the object of insurance.

Keywords: property insurance, the insured amount, market value, replacement value, insurance indemnity.

УДК 336.7

Неізвестна О. В.

Донецький національний університет економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського

РАННЯ ДІАГНОСТИКА В СИСТЕМІ НАГЛЯДУ ЗА ПРОБЛЕМНИМИ БАНКАМИ

У статті розкрито особливості здійснення ранньої діагностики в системі банківського нагляду. Здійснено загальний моніторинг стану банківської системи для виявлення всіх дестабілізуючих факторів і ризиків банківської діяльності, що можуть впливати на виникнення проблем у банках. Окреслено основні коригувальні заходи державного регулятора, спрямовані на подолання проблемності банківських установ. Запропоновано напрями вдосконалення інструментів раннього діагностування проблем у діяльності банків.

Ключові слова: проблемний банк, неплатоспроможність банку, банківський нагляд, регулювання банківської діяльності, інструменти ранньої діагностики, моніторинг банків.

Постановка проблеми. Банки на відміну від інших економічних суб'єктів ринку містять у собі підвищену загрозу дестабілізації власної діяльності і провокування загальноекономічної кризи, що

пояснюється самою природою банків, специфікою їхньої діяльності. Оскільки банки є найважливішими елементами інфраструктури сучасного суспільства, то забезпечення їх надійного і стійкого

функціонування вимагає державного регулювання банківської діяльності в інтересах суспільства та постійного, безперервного нагляду за цією діяльністю з боку держави чи уповноважених органів.

Розгортання світової фінансової кризи призвело до зростання кількості проблемних банків, що дуже гостро поставило питання діагностування проблем у діяльності банківських установ. Особливо актуального значення у цьому аспекті набуває вчасне (раннє) виявлення проблемних банків у сучасній практиці банківського нагляду.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Достатність різних наукових праць, які висвітлюють причини виникнення проблемних банків, засоби діагностики проблемності та напрями її подолання, а також наявність критичних точок зору фахівців-практиків свідчать про те, що окреслена проблема має достатній рівень актуальності й є питанням першочергової важливості для розвитку банківського сектора. Дослідженню питань побудови системи нагляду за проблемними банками та подоланню проблемності присвячено

Таблиця 1

Аналіз джерел щодо визначення терміну «проблемний банк»

Джерело/автор	Трактування
Про систему гарантування вкладів фізичних осіб // Закон України № 4452-VI від 23.02.2012 [6]	Проблемний банк – банк, щодо якого НБУ прийняв рішення про віднесення до категорії проблемних у порядку, передбаченому Законом України «Про банки і банківську діяльність» і нормативно-правовими актами НБУ.
Про затвердження Положення про виведення неплатоспроможного банку з ринку : Рішення Фонду гарантування вкладів фізичних осіб №2 від 05.07.2012 [7]	Проблемний банк – банк, щодо якого НБУ прийняв рішення про віднесення до категорії проблемних у порядку, передбаченому Законом України «Про банки і банківську діяльність» і нормативно-правовими актами НБУ.
Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 № 2121-III [8]	Національний банк України зобов'язаний прийняти рішення про віднесення банку до категорії проблемних за умови його відповідності хоча б одному з таких критеріїв: 1) банк протягом звітного місяця допустив зменшення на п'ять і більше відсотків: щоденного розміру регулятивного капіталу нижче встановленого нормативно-правовими актами Національного банку України мінімального розміру регулятивного капіталу - п'ять і більше разів та/або значення нормативу достатності (адекватності) регулятивного капіталу нижче встановленого нормативно-правовими актами Національного банку України нормативного значення цього нормативу – два і більше разів; 2) банк не виконав вимогу вкладника або іншого кредитора, строк якої настав п'ять і більше робочих днів тому, та/або встановлено факти невідображення в бухгалтерському обліку документів клієнтів банку, що не виконані банком у встановлений законодавством України строк; 3) системне порушення банком законодавства, що регулює питання запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму; 4) банк протягом звітного місяця допустив зменшення на п'ять і більше відсотків значення хоча б одного з нормативів ліквідності нижче мінімальних нормативних значень, установлених нормативно-правовими актами Національного банку України, що розраховуються: за щоденними розрахунками – п'ять і більше разів; щодокади – два і більше разів; 4-1) обсяг негативно класифікованих активів банку (крім санаційного) становить 40% і більше загальної суми активів, за якими має оцінюватися ризик та формуватися резерв згідно з нормативно-правовими актами Національного банку України; 5) банком не вжито ефективних та адекватних систем внутрішнього контролю та/або управління ризиками, що створює загрозу інтересам вкладників чи інших кредиторів банку; 6) систематичне подання та/або оприлюднення недостовірної інформації або звітності з метою приховування реального фінансового стану банку, у тому числі щодо операцій із пов'язаними з банком особами.
Базельський комітет із питань банківського нагляду [9]	Ослаблений банк – банк, ліквідність або платоспроможність якого ослаблена або буде ослаблена доти, доки не будуть ужиті заходи зі значного поліпшення стану його фінансових ресурсів, профілю (сукупності параметрів) ризиків, з корекції стратегічного напрямку діяльності, з підвищення потенційних можливостей управління ризиком і/або підвищення якості управління.
О.С. Любунь, В.І. Грушко [3, с. 247]	Проблемним є банк, який демонструє можливість чи вірогідність банкрутства.
Авторський колектив під керівництвом А.М. Мороза [4, с. 278]	З погляду розумного (пруденційного) банківського нагляду проблемним є банк, який демонструє можливість чи вірогідність банкрутства; банкрутство банку може зумовити одна з двох класичних причин: 1) неплатоспроможність, що означає відсутність у банку достатньої кількості активів, щоб виконати свої зобов'язання. Іншими словами, коли банк відчуває дефіцит власних коштів (має від'ємний капітал), він визнається неплатоспроможним; 2) неліквідність, тобто банк не в змозі виконати свої зобов'язання перед вкладниками чи кредиторами.
О.Б. Барановський [1, с. 20]	Проблемним можна вважати банк, де спостерігається: – зменшення абсолютної величини власних коштів (капіталу) до рівня, нижчого від розміру фактично сплаченого статутного капіталу; – наявність на аналізовану звітну дату неоплачених платіжних та інших розрахункових документів клієнтів і банку (прострочені залучені міжбанківські кредити) через відсутність коштів на коррахунок понад три дні поспіль; – недоліки в бухгалтерському обліку та звітності (завищення або заниження фінансового результату, величини капіталу, свідомо неправильна класифікація кредитів тощо); – несприятливі зміни в стані чи складі учасників і керівників банку (незадовільний фінансовий стан власників банку, залучення в оборот банку капіталу сумнівного походження).

Джерело: систематизовано автором

праці О.Д. Барановського [1], В.В. Коваленко [2], О.С. Любуна [3], А.М. Мороза [4], А.В. Олійника [5] та багатьох інших.

Виділення невіршених раніше частин загальної проблеми. Високо оцінюючи внесок зазначених дослідників у розбудову теоретико-практичних засад роботи з діагностики проблемності банківських установ, зауважимо, що поруч з наявними дослідженнями даної проблематики є ціла низка аспектів, які вимагають додаткового висвітлення, зокрема питання оцінювання результатів прийнятих регулюючим органом заходів.

Мета статті полягає у дослідженні практичних аспектів реалізації ранньої діагностики в системі нагляду за проблемними банками та розробці пропозицій щодо її подальшого вдосконалення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Слід зазначити, що процедура віднесення банку до категорії проблемного повинна бути чітко окреслена в законодавчих документах, оскільки банки відіграють виняткову роль у грошово-кредитній системі будь-якої країни, яка полягає у тому, що: банки мобілізують фінансові заощадження та перетворюють їх на інвестиції; створюють основу механізму національних розрахунків; надають основні сховища для суспільних ліквідних коштів (схоронність та наявність цих коштів є значним фактором стабільності та ефективності фінансової системи).

Розглянемо підходи до трактування терміну «проблемний банк», які представлено в науковій літературі та законодавчо-нормативній базі України і враховують думки державного регулятора, міжнародних організацій і науковців (табл. 1).

Таким чином, ми можемо констатувати відсутність єдиного підходу до трактування терміну «проблемний банк». Однак наведені в табл. 1 трактування визначають систему індикаторів, що дають змогу віднести банк до категорії «проблемний». І державний регулятор, і науковці єдині в одному – проблемний банк відчуває нестачу ресурсів (передусім дефіцит власних коштів), що тягне за собою неспроможність виконати свої зобов'язання.

Згідно із законодавчо-нормативними актами України, неплатоспроможність банку – це його неспроможність своєчасно та в повному обсязі виконати законні вимоги кредиторів через відсутність коштів або зменшення розміру капіталу банку до суми, що становить менше однієї третини мінімального розміру регулятивного капіталу банку [8].

Така ситуація в банку може виникнути внаслідок дії факторів, пов'язаних з якістю активів; неадекватним плануванням та управлінням; незадовільними економічними обставинами; відсутністю належного контролю та аудиту; невідрядними витратами тощо.

Проблемність банку, якщо вона не виявлена вчасно, згодом буде наростати. Рання діагностика в системі банківського нагляду дає змогу своєчасно виявити проблеми у діяльності банків. Відмінність ранньої діагностики полягає в тому, що їй притаманне фіксування потенційної можливості ускладнень у діяльності банку.

Головна мета ранньої діагностики в системі банківського нагляду – попередження кризових явищ, яка покликана в комплексі вирішити такі завдання:

- спостереження за діяльністю банківських установ;
- превентивне виявлення проблем у діяльності банківських установ;
- формування коригувальних заходів із боку регулюючого органу;
- оцінювання результатів прийнятих регулюючим органом заходів.

Як бачимо з наведених завдань, рання діагностика повинна бути взаємопов'язуючою ланкою між формуванням інформаційної бази, аналізом, відповідним регулюванням і наглядом.

Доцільно її розпочинати із загального моніторингу стану банківської системи. Можемо зазначити, що в 2014 р. Україна пережила безпрецедентне поєднання політичної, фінансово-економічної та банківської криз. Банківська криза назривала вже давно. Дефіцит внутрішніх ресурсів спонукав банки України проводити безперешкодні запозичення від нерезидентів, у результаті чого утворилася надмірна залежність банківського сектору від зовнішніх запозичень. Населення України як головний кредитор починаючи з 2006 р. перетворилося на головного позичальника (рис. 1).

Так, станом на 01.01.2009 питома вага кредитів, наданих фізичним особам, становила майже 34%. Такій ситуації сприяло використання банками системи «безпечного» скорингу, що давало змогу класифікувати кредити як стандартні (безризикові), хоча насправді більшість фізичних осіб – позичальників не мали достатніх доходів для їх погашення. Водночас, упродовж останніх років більшість українських банків ігнорували вимоги регулятора щодо необхідності збалансованості активів і пасивів за строками, що призвело до стрімкого зростання ризику незбалансованої ліквідності внаслідок «штучного» її утримування. Для таких банків в умовах фінансової кризи різко загострилася проблема ліквідності у зв'язку зі значним відпливом коштів клієнтів та неможливістю залучення грошей на міжбанківському та зовнішніх фінансових ринках. Гостро постало питання джерел ресурсного забезпечення, своєчасного виконання зобов'язань перед вкладниками і кредиторами, реструктуризації зовнішніх боргів, фондування активних операцій.

У 2016 р. банківська система України увійшла з невіршеними проблемами минулих років, до яких приєдналися і проблеми 2014 р.: значна девальвація гривні, спад в економіці, військові дії у Східному регіоні та анексія АР Крим. Недостатній рівень корпоративного управління зумовив погіршення якості кредитного портфелю банків. Унаслідок зростання рівня негативно класифікованої заборгованості банки змушені були створювати значні резерви за активними операціями, що

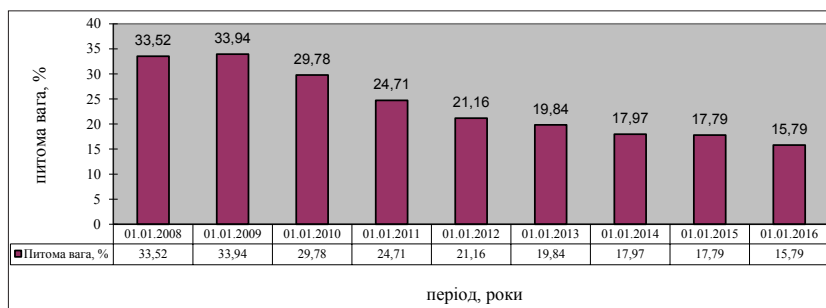

Рис. 1. Динаміка змін у питомій вазі кредитів, наданих фізичним особам, у загальній сумі кредитів в банках України, %

Джерело: складено автором на основі [10]

неминуче негативно вплинуло на рівень капіталізації банківських установ. За 2014 р. банки здійснили відрахувань у резерви на суму 103 млрд. грн., частка простроченої заборгованості за кредитами в загальній сумі кредитів становила 13,5%. Це стало визначальним чинником повернення

банківської системи до збитковості: за 2014 р. збитки банківського сектору становили майже 53 млрд. грн. [11]. Не винятком став і 2015 р.: сума створених резервів за активними операціями становила рекордну величину – 321 303 млн. грн., частка простроченої заборгованості за кредитами в загальній сумі кредитів – 22,1%, збитки банківського сектору – 66 млрд. грн. (рис. 2, 3).

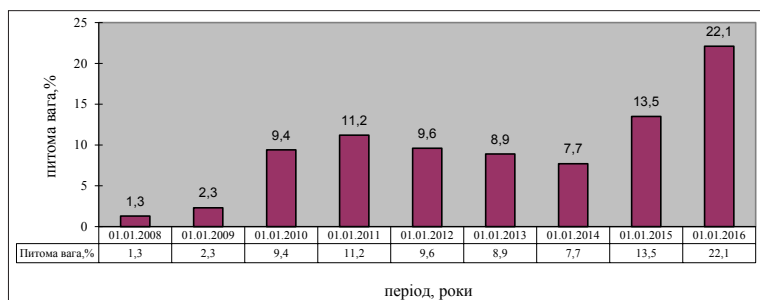

Рис. 2. Динаміка частки простроченої заборгованості за кредитами у загальній сумі кредитів в банках України, %

Джерело: складено автором на основі [10]

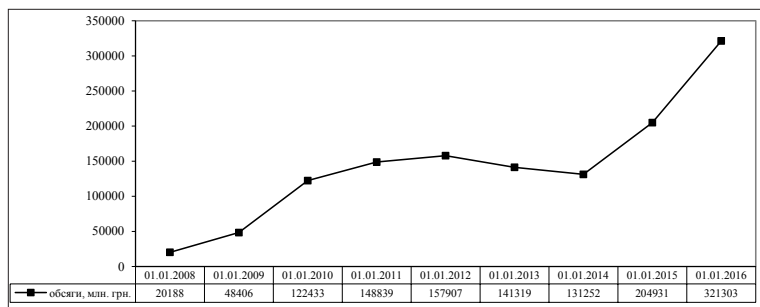

Рис. 3. Динаміка обсягів резервів за активними операціями, створених банками України за 2007–2015 рр., млн. грн.

Джерело: складено автором на основі [10]

Виявлені за допомогою ранньої діагностики взаємозв'язки між параметрами ознак проблемності дало регулятору змогу вживати коригувальні заходи для протидії нарощування проблемності банків.

Так, НБУ висунув українським банкам тверду вимогу докапіталізації як єдиної можливості їхнього подальшого існування. Національний банк України Постановою № 58 зобов'язав банки мати капітал мінімум 300 млн. грн. до 11 січня 2017 р. [12]. Проміжний дедлайн був уже влітку 2016 р.: до 1 липня всі банки повинні були мати статутний капітал не менше 120 млн. грн., інакше кредитним установам загрожувало посилення проблеми неплатоспроможності та вихід з ринку. Дослідимо виконання банками України вимог регулятора щодо розмірів статутного капіталу станом на 01.07.2016 (табл. 2).

Як свідчать дані табл. 2, найбільші банки системи (за винятком державного Українського банку реконструкції та розвитку) виконали вимоги регулятора щодо розмірів статутного капіталу станом на 01.07.2016. Вони вдалися до залучення від діючих акціонерів і між-

Таблиця 2

Розміри статутних капіталів найбільших банків банківської системи України станом на 01.01.2016, тис. грн.

Назва банку	Розмір статутного капіталу	Назва банку	Розмір статутного капіталу
Банки з державною часткою		ПАТ «АЛЬФА-БАНК»	
АТ «Укресімбанк»	31 008 041	ПАТ «ІНГ Банк Україна»	7 400 620
АТ «ОЩАДБАНК»	34 856 840	АТ «ОТП БАНК»	731 298
АБ «УКРГАЗБАНК»	13 837 000	ПАТ «СТІБАНК»	6 186 023
Український банк реконструкції та розвитку	118 000	АТ «ПРОКРЕДИТ БАНК»	120 000
ПАТ «РОЗРАХУНКОВИЙ ЦЕНТР»	153 100	ПАТ «СВЕРБАНК»	752 310
Усього по банках із державною часткою	79 972 980	ПАТ «БМ БАНК»	12 465 461
Банки іноземних банківських груп		АТ «БМ БАНК»	1 631 397
ПАТ «Промінвестбанк»	39 010 847	ПАТ «БАНК ФОРВАРД»	283 000
ПАТ «УКРСОЦБАНК»	11 666 183	ПАТ «КРЕДИТ ЄВРОПА БАНК»	252 500
АТ «Райффайзен Банк Аваль»	6 154 516	ПАТ «Дойче Банк ДБУ»	228 666
ПАТ «ВТБ БАНК»	34 215 784	ПАТ «СЕБ КОРПОРАТИВНИЙ БАНК»	250 000
ПАТ «НЕОС БАНК»	126 116	Усього по банках іноземних банківських груп	135 900 618
ПАТ «КРЕДОБАНК»	2 248 969	I група	
ПАТ «ВіЕс Банк»	420 000	ПАТ «КБ «ПриватБанк»	21 256 469
ПАТ «МАРФІН БАНК»	462 101	Акціонерний банк «Південний»	956 894
АТ «УкрСиббанк»	5 069 262	ПАТ «ПУМБ»	3 294 492
ПАТ «Ідея Банк»	257 610	ПАТ «МЕГАБАНК», Харків	620 000
ПАТКБ «ПРАВЕКС-БАНК»	1 038 007	ПАТ «ДІАМАНТБАНК»	210 000
ПАТ «КРЕДІ АГРІКОЛЬ БАНК»	1 222 929	ПАТ «БАНК КРЕДИТ ДНІПРО»	1 521 000
ПАТ «УНІВЕРСАЛ БАНК»	1 175 672	ПАТ «БАНК ВОСТОК»	307 350
АТ «ПРЕУС БАНК МКБ»	2 531 347	ПАТ «ПтБ»	817 282
		Усього по групі I	28 983 487

Джерело: складено автором на основі [13]

народних фінансових організацій. У Національному банку України запевняють, що власники майже всіх банків підтвердили намір збільшити капітал, але поки не всі банки заявили про свої інвестиційні плани і намагаються домовитися про переоформлення діючих кредитних ліній від материнських структур. За оцінками групи ІСУ, банківська система України потребує загальної докапіталізації на суму 150 млрд. грн. [14].

Оцінюванням результатів прийнятих регулюючим органом заходів і водночас інструментом ранньої діагностики виступають рейтингові системи органів банківського нагляду. НБУ використовує рейтингову систему CAMELS. Однак ця система є системою закритого типу; одержана за її допомогою інформація використовується лише службовцями НБУ та не підлягає оприлюдненню у пресі; присвоєний за її допомогою рейтинг банку є власністю НБУ і доводиться лише до банку, що був об'єктом аналізу. Таким чином, знижується прозорість процедури віднесення банку до категорії проблемних.

Проте головним завданням рейтингу поряд із визначенням узагальнюючих оцінок і прогнозуванням майбутніх результатів діяльності банку, є необхідність зорієнтувати всіх потенційних користувачів у ситуації, що склалася в системі комерційних банків, визначити позицію банку у сукупності інших банків [15].

Тому, на нашу думку, Національному банку України до ранньої діагностики проблемності банків доцільно активно залучати методики рейтингового оцінювання, розроблені вітчизняними рейтинговими агенціями. Як правило, ці методики є відкритими і передбачають оприлюднення результатів оцінювання. Це методики таких агенцій, як «Кредит-Рейтинг» (яка, до речі, є уповноваженою агенцією Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, для визначення кредитних рейтингів суб'єктам господарювання, галузям економіки й регіонам), «Стандарт-Рейтинг», та ін. Розширюючи спектр послуг, рейтингові агенції додатково визначають, наприклад, рейтинги надійності банківських вкладів. Результатом визначення такого рейтингу є незалежна оцінка ризику виникнення проблем із своєчасним поверненням вкладу. Нині визначення рей-

тингу банківських вкладів є надзвичайно актуальною процедурою. Для багатьох клієнтів саме такий рейтинг є найбільш значущим показником надійності банку. Такий вид рейтингу відрізняється від загального кредитного рейтингу банку, оскільки цілком відображає можливість виконання зобов'язань банком.

Висновки. Питання проблемності банківських установ залишається дискусійним. Тракткування терміну «проблемний банк» знаходить відображення в багатьох джерелах, характеризується значною кількістю ознак і містить систему індикаторів, що дають змогу віднести банк до категорії «проблемний». Процедура віднесення банку до категорії проблемного чітко окреслена в законодавчих документах, що дає змогу уникнути правової колізії і підґрунтя для вжиття неправомірних рішень. Однак особливі уваги потребує саме механізм раннього виявлення ознак проблемності в діяльності банківських установ. Проблемність з'являється вже на перших стадіях появи негативних зрушень у банківській діяльності, адже банки об'єктивно перебувають у центрі кризових економічних явищ, що викликані поєднанням внутрішніх і зовнішніх причин. Уважаємо, що банківському нагляду доцільно приділяти значну увагу ранній діагностиці проблем у діяльності банків, а саме:

- здійснювати постійний загальний моніторинг стану банківської системи для виявлення всіх дестабілізуючих факторів і ризиків банківської діяльності;

- своєчасно виявляти проблеми у діяльності банківських установ на підставі аналізу дотримання банком пруденційних норм і нормативів ведення банківської діяльності;

- формувати коригувальні заходи без деформування конкурентного середовища з боку регулюючого органу;

- проводити оцінювання результатів прийнятих регулюючим органом заходів із залученням відкритих методик та з дотриманням високого ступеню прозорості.

Подальшого дослідження вимагають питання щодо можливостей використання відкритих методик оцінювання стану проблемності банківської установи задля досягнення ефекту прозорості процедури віднесення банку до категорії проблемних.

Список літератури:

1. Барановський О. Проблемні банки: виявлення і ліквідація / О. Барановський // Вісник НБУ. – 2009. – № 11. – С. 18–31.
2. Коваленко В.В. Система управління проблемними банками / В.В. Коваленко, Л.М. Єріс // Вісник соціально-економічних досліджень. – 2012. – Вип. 1(44). – С. 302–307.
3. Любунь О.С. Фінансовий менеджмент у банку : [навчальний посібник] / О.С. Любунь, В.І. Грушко. – К. : Слово, 2004. – 296 с.
4. Національний банк і грошово-кредитна політика : [підручник] / За ред. д-ра екон. наук, проф. А.М. Мороза та канд. екон. наук, доц. М.Ф. Пуховкіної. – К. : КНЕУ, 1999. – 368 с.
5. Олійник А.В. Проблемні банки та методи їх врегулювання в механізмі протидії банкрутству / А.В. Олійник // Вісник ОНУ імені І.І. Мечникова. – 2013. – Т. 18. – Вип. 3/2. – С. 159–163.
6. Про систему гарантування вкладів фізичних осіб : Закон України № 4452-VI від 23.02.2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.
7. Про затвердження Положення про виведення неплатоспроможного банку з ринку : Рішення Фонду гарантування вкладів фізичних осіб № 2 від 05.07.2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.
8. Про банки і банківську діяльність : Закон України № 2121-III від 07.12.2000 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.
9. Документ Базельського комітету з питань банківського нагляду «Керівництво для органів банківського нагляду з роботи зі слабкими банками» (Supervisory Guidance on Dealing with Weak Banks) / Звіт робочої групи з роботи зі слабкими банками, березень 2002 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bis.org/bcbis/index.htm>.
10. Основні показники діяльності банків України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=34661442&cat_id=34798593.
11. Банківська система: виклики та перспективи : доклад до парламентських слухань на тему: «Про шляхи стабілізації банківської системи України». [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document>.

12. Про збільшення капіталу банків України : Постанова Правління НБУ № 58 від 04.02.2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=27072754>.
13. Показники фінансової звітності банків України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=34661442&cat_id=34798593.
14. Демків М. Для докапіталізації ТОП-банків потрібні 85–90 млрд. грн. / М. Демків [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://finbalance.com.ua/news/Dlya-dokapitalizatsi-TOP-bankiv-potribni-85-90-mlrd-hrn---bankir>.
15. Банківський нагляд : [навчальний посібник] / В.С. Котковський [та ін.]. – Львів : Магнолія 2006, 2011. – 314 с.

Неизвестная Е. В.

Донецкий национальный университет экономики и торговли имени Михаила Туган-Барановского

РАННЯЯ ДИАГНОСТИКА В СИСТЕМЕ НАДЗОРА ЗА ПРОБЛЕМНЫМИ БАНКАМИ

Резюме

В статье раскрыты особенности осуществления ранней диагностики в системе банковского надзора. Осуществлен общий мониторинг состояния банковской системы с целью выявления всех дестабилизирующих факторов и рисков банковской деятельности, которые могут влиять на возникновение проблем в банках. Очерчены основные корректирующие мероприятия государственного регулятора, направленные на преодоление проблемности банковских учреждений. Предложены направления усовершенствования инструментов раннего диагностирования проблем в деятельности банков.

Ключевые слова: проблемный банк, неплатежеспособность банка, банковский надзор, регулирование банковской деятельности, инструменты ранней диагностики, мониторинг банков.

Nieizviestna O. V.

Donetsk National University of Economics and Trade named after Mykhailo Tugan-Baranovsky

EARLY DIAGNOSIS IN THE SUPERVISION SYSTEM OF THE PROBLEM BANKS

Summary

The article discloses the peculiarities of the early diagnosis in the system of banking supervision. The general monitoring of the banking system state has been made in order to identify all destabilizing factors and risks in the banks activities which may affect the emergence of problems in banks. The basic state regulator corrective measures aimed at overcoming the problems in the banks institutions have been defined. The directions to develop better instruments of the early diagnosis of problems in banks activities have been proposed.

Keywords: problem bank, insolvency of a bank, banks supervision, banks activity regulation, early diagnosis instruments, banks monitoring.

УДК 336.72

Перловська Н. В.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

ІНСТРУМЕНТАРІЙ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ПІДПРИЄМСТВА

У статті досліджено економічну сутність грошових потоків підприємства та чинники впливу на результативність управління їх рухом. Запропоновано аналітичний інструментарій моніторингу та інтегральний показник, який ураховує ступінь досягнення цілей платоспроможності та відтворення капіталу за результатами управління грошовими потоками підприємства. Обґрунтовано необхідність використання методів прогнозування та регулювання для реалізації превентивної функції в контурі фінансового управління. Надано рекомендації щодо використання запропонованого інструментарію через організаційний механізм моніторингу управління грошовими потоками.

Ключові слова: аналітичний інструментарій, відтворення капіталу, грошові потоки, інтегральні показники, моніторинг, організаційний механізм, платоспроможність, прогнозування, регламенти, регулювання, фінансовий потік.

Постановка проблеми. Мінливість ринкового середовища, наявна в Україні, веде до зниження ефективності фінансово-господарської діяльності підприємств, серед яких 35,1% за перше півріччя 2016 р. отримали збиток. На підприємствах промисловості цей показник досягає значення 37,1%, транспорту та зв'язку – 44%, у фінансовому секторі – 30,6% [1]. Відсутність надходжень ресурсів за результатами діяльності свідчить про нестачу джерел відтворення власного капіталу та унеможливує реалізацію стратегічних програм розви-

тку підприємств. Це зумовлює необхідність зміни підходів до фінансового управління, провідною ланкою якого є управління грошовими потоками. Наявний механізм фінансового управління не виконує достатньою мірою покладених на нього завдань щодо комплексної оцінки результативності руху грошових потоків та оперативного регулювання для забезпечення досягнень фінансових цілей діяльності підприємств. У зв'язку із цим виникає потреба вдосконалення інструментарію управління грошовими потоками.